

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 29/2017-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. januára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základného práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie a tiež porušenie čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Stará Ľubovňa v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 413/2008 a jeho uznesením zo 7. októbra 2014, ako aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základného práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 39/2014 a jeho uznesením zo 14. januára 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. marca 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), ako aj základného práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a tiež porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom Okresného súdu Stará Ľubovňa (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 413/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a jeho uznesením zo 7. októbra 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“), ako aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj základného práva podľa čl. 47 charty postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 39/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho uznesením zo 14. januára 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej prílohy vyplýva, že sťažovateľka vystupovala v procesnom postavení oprávnenej v exekučnom konaní vedenom Okresným súdom Stará Ľubovňa pod sp. zn. 2 Er 413/2008, predmetom ktorého bolo vymoženie sumy 525,79 € s príslušenstvom. Okresný súd napadnutým uznesením č. k. 2 Er 413/2008-13 zo 7. októbra 2014 označenú exekúciu vedenú na podklade rozhodcovského rozsudku bez návrhu vyhlásil za neprípustnú a zastavil ju podľa § 57 ods. 1 písm. g) v spojení s § 58 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov a podľa § 45 ods. 1 v spojení s § 45 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“). Krajský súd v Prešove napadnutým uznesením č. k. 15 CoE 39/2014-87 zo 14. januára 2015 na základe odvolania sťažovateľky uznesenie okresného súdu zo 7. októbra 2014 ako vecne správne potvrdil.

Sťažovateľka v sťažnosti podanej ústavnému súdu namieta, že postupom a napadnutým uznesením okresného súdu, ako aj postupom a napadnutým uznesením krajského súdu boli porušené ňou označené základné práva podľa ústavy, práva podľa dohovoru, dodatkového protokolu a základné právo podľa charty, pričom k ich porušeniu malo dôjsť najmä tým, že zastavením už riadne začatej a prebiehajúcej exekúcie, na vykonanie ktorej príslušný okresný súd už raz udelil súdnemu exekútorovi poverenie, došlo k prekročeniu právomoci okresného súdu ako súdu exekučného, v kompetencii ktorého podľa sťažovateľky nie je vecné preskúmavanie exekučného titulu. Okresný súd podľa sťažovateľky rozhodol nad rámec svojej právomoci, keď bez návrhu exekúciu zastavil, čím mal sťažovateľke odňať možnosť konať pred súdom, pretože sa nemala možnosť k veci vyjadriť aj napriek tomu, že príslušné rozhodnutie v konečnom dôsledku zásadným spôsobom ovplyvnilo jej právne postavenie, keďže podľa sťažovateľky má síce k dispozícii exekučný titul, a to rozhodcovský rozsudok, avšak tento je nevykonateľný. Uvedené pochybenie okresného súdu podľa sťažovateľky nenapravil ani krajský súd.

Sťažovateľka ďalej namieta, že okresný súd ani krajský súd v označenej veci nenariadili pojednávanie, a to napriek tomu, že im to ukladá § 57 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom od 9. augusta 2012. Sťažovateľka tiež namieta, že obidva súdy vec nesprávne právne posúdili z hľadiska vnútroštátnej právnej úpravy v interakcii s výkladovými pravidlami uvedenými v smernici Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej aj „smernica Rady“), pretože podľa sťažovateľky sa žiadnym spôsobom nevysporiadali s tým, prečo dojednanie rozhodcovskej doložky v úverovej zmluve považovali za neprijateľnú podmienku, a v tomto smere podľa sťažovateľky súdy nerešpektovali ani jej návrh na prerušenie konania na účel predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) na podanie výkladu pojmu „nekalá zmluvná podmienka“ v kontexte danej veci.

Sťažovateľka tiež poukazuje na rozsudok Súdneho dvora vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Csipai a spol. C-472/11 z 21. 2. 2013, z ktorého podľa nej vyplýva, že čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 smernice Rady sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodiť dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ informovaný o svojich právach navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená, avšak zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý konštatoval v rámci preskúmania ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel ustanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy.

Sťažovateľka na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj základného práva podľa čl. 47 charty a tiež porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým uznesením, ako aj porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj základného práva podľa čl. 47 charty postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým uznesením, napadnuté uznesenie okresného súdu a napadnuté uznesenie krajského súdu zruší, veci vráti okresnému súdu na ďalšie konanie a zároveň jej prizná primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom prieskumu v posudzovanej veci je tvrdenie sťažovateľky o porušení ňou označených práv zaručených ústavou, dohovorom, dodatkovým protokolom a chartou, ku ktorému malo dôjsť postupom a napadnutým uznesením okresného súdu, ako aj postupom a napadnutým uznesením krajského súdu.

II.1 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv postupom a napadnutým uznesením okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná

právosť všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľka sťažnosťou podanou ústavnému súdu napáda aj postup okresného súdu v napadnutom konaní a jeho napadnuté uznesenie, ktorým okresný súd exekúciu vedenú pod sp. zn. 2 Er 413/2008 vyhlásil za neprípustnú a zastavil ju. Zo sťažnosti a z jej prílohy vyplýva, že sťažovateľka využila svoje právo podať proti namietanému postupu a napadnutému uzneseniu okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd (čo aj urobil). Právosť krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky a poskytnúť tak ochranu jej označeným právam preto vylučuje právosť ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv postupom a napadnutým uznesením krajského súdu

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd

nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd štandardne poukazuje na svoje ústavné postavenie vymedzené v čl. 124 ústavy, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ale súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Krajský súd napadnuté uznesenie, ktorým potvrdil rozhodnutie okresného súdu o zastavení exekúcie pre jej neprípustnosť, v relevantnej časti odôvodnil najmä takto:

«Rozhodujúcou právnou otázkou, ktorú správne prvostupňový súd aj bez návrhu prioritne riešil, je otázka platnosti rozhodcovskej doložky. Právomoc exekučného súdu preskúmať existenciu rozhodcovskej zmluvy bola konštatovaná Najvyšším súdom SR vo viacerých rozhodnutiach. Vo veci 3 Cdo 146/2011 najvyšší súd judikoval, že cit.: „Pokiaľ oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označí za exekučný titul rozsudok rozhodcovského súdu, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať,

či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Ak nedošlo k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy, nemohol spor prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemohol vydať rozhodcovský rozsudok. Pri riešení otázky, či rozhodcovský rozsudok vydal rozhodcovský súd s právomocou prejednať daný spor, nie je exekučný súd viazaný tým, ako túto otázku vyriešil rozhodcovský súd. Exekučný súd je povinný zamietnuť žiadosť súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, ak už pri postupe podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyjde najavo existencia relevantnej okolnosti, so zreteľom na ktorú je nútený výkon rozhodnutia neprípustný.“ Obdobne porovnaj aj uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 2 Cdo 245/2010, 6 Cdo 143/2011, uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veciach IV. ÚS 55/2011, IV. ÚS 60/2011 a nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 2164/10 zo dňa 1. 11. 2011.

Prvostupňový súd správne zastavil exekúciu, keďže poverenie v exekučnom konaní vydané bolo, vymáha sa plnenie, na ktoré oprávnený nemá právo a na splnenie podmienok exekúcie je treba prihliadať v každom okamihu exekúcie...

Odvolačný súd nevidí žiadny dôvod na to, aby sa uvedené závery nemali vzťahovať aj na stav, keď rozhodcovský rozsudok bol založený na neprijateľnej rozhodcovskej doložke v spotrebiteľskej zmluve, pretože podľa § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka (ďalej „OZ“) je neprijateľná zmluvná podmienka neplatná a teda nevyvoláva právne účinky obdobne ako keď rozhodcovskej zmluvy niet.

Predmetná rozhodcovská doložka tak ako vyplýva z čl. 17 všeobecných obchodných podmienok, upravuje riešenie sporov z uzavretej zmluvy v rozhodcovskom konaní alebo pred všeobecným súdom.

Odvolačný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na spoločné stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia KS v Prešove z 27. 9. 2010, v zmysle ktorého: „zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve uzavretej po 31. 12. 2007 alebo vo všeobecných obchodných podmienkach inkorporovaných do takejto zmluvy, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok na návrh dodávateľa mohol byť exekučným titulom na udelenie poverenia pre exekútora. O takúto zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak síce spotrebiteľ podľa nej má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak

by podľa takejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu alebo podať návrh na štátnom súde, ak by chcel zabrániť rozhodcovskému konaniu. Súdu nič nebráni postupovať obdobne aj za stavu, že zmluva bola uzavretá pred 1. januárom 2008.“ Na odklon od tohto stanoviska nie je dôvod ani v tomto prípade.

Keďže ust. § 53 Obč. zák. nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Obč. zák.) išlo o neplatnosť absolútnu, pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti. Ak teda dojednaná podmienka ukladajúca spotrebiteľovi povinnosť podrobiť sa rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom je pre jej neprijateľnosť neplatná, pre vykonanie exekúcie chýba základný predpoklad, a to právoplatný a vykonateľný exekučný titul. Rozhodcovský súd totiž môže vec v rozhodcovskom konaní prejednať len vtedy, ak medzi zmluvnými stranami bola v súlade s ust. § 3 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov uzatvorená platná rozhodcovská zmluva o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu, sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní. Bez takejto platnej zmluvy majúcej buď formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov) akýkoľvek rozhodcovský rozsudok nemôže byť podkladom pre exekučné konanie.

Vnútroštátnemu súdu prislúcha určiť, či zmluvná podmienka splňa kritériá požadované na to, aby ju bolo možné kvalifikovať v zmysle článku 3 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS ako nekalú (Rozsudok Súdneho dvora európskej únie C-243/08 Pannon).

Je treba zdôrazniť, že Európska únia vzhľadom na význam ochrany spotrebiteľa a v záujme vyššej kvality života ľudí podporuje v rozhodcovských veciach zbavenie účinku rozhodcovského rozsudku v záujme dosiahnutia ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami, a to aj keď spotrebiteľ v rozhodcovskom konaní nenamietal rozhodcovskú doložku s poukazom na tzv. geografickú neprijateľnosť miesta konania (Rozsudok Súdneho dvora C-240/08 -C-241/98 Oceano Grupo Editorial, tiež C-40/08 Asturcom).

Judikatúra súdov vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porov. rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-111; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998,

sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-1; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04). Odvolací súd so zreteľom na neplatnú rozhodcovskú doložku nepovažoval za potrebné zaoberať sa ostatnými odvolacími námietkami.

Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne vrátane osvojenia si dôvodov (§ 219 ods. 2 O. s. p.). Ani odvolací súd nie je presvedčený, že by sa mal vykonať predložený rozhodcovský rozsudok.»

V okolnostiach posudzovanej veci ústavný súd predovšetkým uvádza, že jedným z nevyhnutých predpokladov vedenia exekučného konania je relevantný exekučný titul, keďže bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať. Preto je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľný právny záver krajského súdu (vyjadrený v napadnutom uznesení) vychádzajúci z toho, že neexistencia takého rozhodcovského rozsudku vydaného Stálym rozhodcovským súdom, ktorý by bolo možné považovať za spôsobilý exekučný titul, a to buď z hľadiska formálneho, alebo z hľadiska materiálneho, je dôvodom na zastavenie exekúcie.

Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), upravuje Exekučný poriadok podrobne, okamih (čas), kedy tak má alebo môže urobiť, nie je v ňom ustanovený explicitne. Z uvedeného možno vyvodiť záver, že všeobecný súd môže rozhodnúť o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. Z toho vyplýva, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex offio skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie exekúcie.

Podľa § 57 ods. 2 Exekučného poriadku exekúciu môže súd zastaviť aj vtedy, ak to vyplýva z ustanovení tohto alebo osobitného zákona.

Podľa § 45 ods. 1 zákona o rozhodcovskom konaní (v znení platnom a účinnom v čase rozhodovania okresného súdu, pozn.) súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu podľa osobitných predpisov na návrh účastníka konania, proti ktorému bol nariadený výkon rozhodcovského rozsudku, konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie zastaví a) z dôvodov uvedených v osobitnom predpise, b) ak rozhodcovský rozsudok má nedostatok uvedený v § 40 písm. a) a b) alebo c) ak rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom.

Podľa § 45 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu zastaví výkon rozhodcovského rozsudku alebo exekučné konanie aj bez návrhu, ak zistí v rozhodcovskom konaní nedostatky podľa ods. 1 písm. b) alebo c).

V súvislosti s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa použitia ustanovení smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorá podľa jej názoru „nemá všeobecnú záväznosť ako nariadenie, pretože je adresovaná iba členským štátom a nie všetkým fyzickým a právnickým osobám“, ústavný súd poukazuje na čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, z ktorého vyplýva, že smernica je záväzná pre každý členský štát, pre ktorý je určená, pokiaľ ide o výsledok, ktorý sa má dosiahnuť. Pri uplatňovaní vnútroštátneho práva, či už ide o ustanovenia, ktoré boli prijaté skôr ako smernica alebo neskôr, je vnútroštátny súd, ktorý toto právo vykladá, povinný tak robiť, pokiaľ možno s prihliadnutím na znenie a účel smernice tak, aby sa dosiahol výsledok, ktorý smernica sleduje, a tým sa dosiahol súlad s čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie [rozsudky Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) z 13. 11. 1990, Marleasing (C 106/89, Zb. s. I 4135, bod 8), a zo 16. 12. 1993, Wagner Miret (C 334/92, Zb. s. I 6911, bod 20)]. Aj napriek nemožnosti priamej aplikácie ustanovení smernice (za stanovených podmienok) majú ustanovenia smernice význam aj pri výklade a aplikácii vnútroštátneho práva vnútroštátnym súdnym orgánom. Vzhľadom na uvedené považuje ústavný súd námietku sťažovateľky týkajúcu sa neaplikovateľnosti smernice Rady v jej veci za neopodstatnenú.

K námietke sťažovateľky, že krajský súd postupoval neústavne, ak v rámci napadnutého konania nenariadil verejné pojednávanie, ústavný súd poukazuje na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrený napr. v uznesení sp. zn. 6 Cdo 1/2012 z 21. marca 2012, podľa ktorého v štádiu exekučného konania, pri ktorom všeobecný súd skúma, či exekučný titul je alebo nie je v rozpore so zákonom podľa ustanovení Exekučného poriadku, sa vychádza z exekučného titulu, pričom v tomto štádiu všeobecný súd nevykonáva dokazovanie [ako procesnú činnosť v rozhodnom čase osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až § 124 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] vzhľadom na to, že postačuje, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu vrátane do neho založených listín. Ústavný súd uvedený právny názor považuje z ústavného hľadiska za akceptovateľný, a preto hodnotí aj túto námietku sťažovateľky ako neopodstatnenú.

Námietku sťažovateľky týkajúcu sa jej „výzvy“, aby krajský súd „*podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP prerušil konanie a podal Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na konanie o súlade ust. § 44 ods. 2 veta prvá a druhá Exekučného poriadku s čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky a to pre rozpor s princípom právnej istoty a princípom ochrany dôvery všetkých subjektov práva v právny poriadok*“, ústavný súd považuje rovnako za zjavne neopodstatnenú.

Podľa čl. 144 ods. 2 prvej vety ústavy ak sa súd domnieva, že iný všeobecný záväzný predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1 ústavy.

Podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP súd konanie preruší, ak rozhodnutie závisí od otázky, ktorú nie je v tomto konaní oprávnený riešiť. Rovnako postupuje, ak tu pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná; v tom prípade postúpi návrh ústavnému súdu na zaujatie stanoviska.

Sťažovateľka namieta, že krajský súd na jej „výzvu“ neprerušil konanie a nepredložil ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade ňou označených ustanovení Exekučného poriadku s príslušnými ustanoveniami ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. I. ÚS 216/2010) uvádza, že z čl. 144 ods. 2 ústavy v spojení s § 109 ods. 1 písm. b) OSP takáto povinnosť pre všeobecné súdy nevyplýva. Z § 18 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde vyplýva, že subjektom procesne spôsobilým podať návrh na začatie konania pred ústavným súdom je súd v súvislosti s jeho rozhodovacou činnosťou, a nie účastník konania (I. ÚS 53/2010). V konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 259/09 ústavný súd už uviedol, že *„Samotná sťažovateľmi namietaná skutočnosť, že... súd neaplikoval v konaní postup podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP, nie je odopretím prístupu sťažovateľa k súdu. Ústavný súd konštatuje, že prerušiť konanie podľa ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b) druhej vety OSP možno len vtedy, ak konajúci súd dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. K tomuto záveru musí však dospieť súd, a nie účastník konania. Je teda plne na posúdení všeobecného súdu, nakoľko tento postup aplikuje (m. m. IV. ÚS 84/08).“*.

Postup krajského súdu podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP bol vo veci sťažovateľky viazaný na výsledok procesu tvorenia jeho názoru na prerokúvanú vec, ako aj na právnu úpravu, ktorej aplikácia prichádzala v danom prípade do úvahy. Ak krajský súd v tomto procese nedospel k názoru o tom, že sťažovateľkou označené ustanovenia Exekučného poriadku sú v rozpore s ústavou, nemal povinnosť prerušiť konanie a postúpiť návrh na zaujatie stanoviska ústavnému súdu podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP, a to bez ohľadu na skutočnosť, že pochybnosti o ústavnosti označených ustanovení Exekučného poriadku mala sťažovateľka ako účastníčka konania.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že aj vo svetle tejto námietky sťažovateľky postupoval krajský súd ústavne konformným spôsobom, a preto svojím postupom ani napadnutým uznesením nemohol porušiť sťažovateľkou v sťažnosti označené práva.

Ústavný súd považuje za potrebné vyjadriť sa aj k argumentácii sťažovateľky, podľa ktorej krajský súd bol povinný „na základe § 109 ods. 1 písm. c) OSP a čl. 267 zmluvy o fungovaní EÚ takto rozhodnúť: Konanie sa prerušuje podľa § 109 ods. 1 písm. c) OSP a Súdnemu dvoru Európskej únie sa na základe článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie predkladajú prejudiciálne otázky.“.

Účelom a podstatou konania o prejudiciálnej otázke je podľa stabilizovanej judikatúry Súdného dvora spolupráca vnútroštátneho súdu so Súdnym dvorom pri výklade práva EÚ.

Povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku nevzniká v každom prípade. Z primárneho práva EÚ a judikatúry Súdného dvora vyplýva viacero výnimiek z povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku (pozri MAZÁK, J., JÁNOŠÍKOVÁ, M. Základy práva Európskej únie. Ústavný systém a súdna ochrana. Bratislava: IURA EDITION, 2009, s. 420), konkrétne ak:

a) odpoveď na prejudiciálnu otázku by nemala žiadny význam na vytvorenie právneho základu na rozhodnutie vo veci samej,

b) ide o otázku, ktorá bola v skutkovo a právne podobnom prípade vyriešená Súdnym dvorom, alebo o právnu otázku, ktorá sa vyriešila v judikatúre Súdného dvora bez zreteľa na to, v akých konaniach bola predložená (princíp „acte éclairé“), alebo ak

c) je výklad práva EÚ taký jasný, že nevznikajú žiadne rozumné pochybnosti o výsledku (princíp „acte clair“).

V prípade, ak sú uvedené podmienky – vzhľadom na okolnosti posudzovaného prípadu ide o podmienky uvedené v bodoch b) a c) – splnené, všeobecný súd môže a musí aplikovať právo EÚ, resp. musí mu priznať účinky závislé okrem iného aj od druhu prameňa, v ktorom je predmetné pravidlo vyjadrené, bez toho, aby sa musel obrátiť s prejudiciálnou otázkou na Súdny dvor.

Ústavný súd už taktiež vyjadril názor, že nie každé nepredloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom EÚ, musí mať automaticky za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 129/2010). Ústavný súd nie je ďalšou odvolacou inštanciou v otázke rozhodnutia všeobecného súdu o (ne)predložení prejudiciálnej otázky (k tomu pozri aj body 19 a 20 uznesenia Spolkového ústavného súdu BVerfG sp. zn. 2 BvR 2419/06 zo 6. 5. 2008) a ani v otázke nesprávnej aplikácie práva EÚ.

Aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré dostatočne odôvodňuje nepredloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru, nepredstavuje porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozsudok Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgicku z 20. 9. 2011, sťažnosti č. 3989/07 a č. 38353/07).

S poukazom na uvedené možno formulovať záver, že len zásadné a kvalifikované pochybenie pri rozhodovaní o (ne)predložení prejudiciálnej otázky, ktoré môže spočívať vo svojvoľnom či na prvý pohľad celkom nesprávnom nepredložení prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru v prípade, keď súd sám o interpretácii práva EÚ mal pochybnosti a predbežnú otázku nepredložil, má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie, keďže týmto spôsobom by bola svojvoľne popretá právomoc Súdneho dvora (II. ÚS 129/2010, porovnaj aj rozhodnutie Spolkového ústavného súdu BVerfGe 82, 159 a uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 154/08 z 30. júna 2008).

Vychádzajúc z uvedeného, s prihliadnutím na svoju judikatúru týkajúcu sa všeobecne uznanej zásady, v zmysle ktorej všeobecný súd nielen pozná právo, ale si je zároveň vedomý účinkov, ktoré právo v podobe, v akej ho súd aplikuje, vyvoláva vo vzťahu k procesnoprávnemu alebo hmotnoprávnemu postaveniu nositeľa práva na súdnu ochranu (pozri napr. IV. ÚS 108/2010), ústavný súd posúdil, či v danom prípade nebolo povinnosťou krajského súdu predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru a či v dôsledku nesplnenia tejto povinnosti možno uvažovať o porušení sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej je vecou vnútroštátneho (všeobecného) súdu, pred ktorým začal spor a ktorý nesie zodpovednosť za rozhodnutie vo veci samej, posúdiť so zreteľom na konkrétne okolnosti veci nevyhnutnosť rozhodnutia Súdneho dvora o prejudiciálnej otázke na vydanie rozsudku vo veci samej, relevantnosť otázok, ktoré Súdnemu dvoru položí (napr. IV. ÚS 206/08, II. ÚS 129/2010, II. ÚS 163/2010), ako aj to, či sú splnené predpoklady, za ktorých vnútroštátny súd konajúci o veci nemá povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru (m. m. IV. ÚS 108/2010).

Z napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že tento potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu, ktoré vychádzalo zo skutočnosti, že *„v danom prípade je dôvodom neprípustnosti vedenej exekúcie exekučný titul - právoplatný a vykonateľný rozhodcovský rozsudok vydaný v rozhodcovskom konaní na základe rozhodcovskej doložky, ktorá je neprijateľnou podmienkou spôsobujúcou jeho neplatnosť“*. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia okrem iného poukázal na relevantnú judikatúru Súdneho dvora („... Rozsudok Súdneho dvora C-240/08 -C-241/98 Oceano Grupo Editorial, tiež C-40/08 Asturcom“ — pozri citovanú časť napadnutého rozsudku krajského súdu, pozn.) vzťahujúcu sa na skutkovo a právne obdobné prípady, ktorá podľa názoru ústavného súdu poskytovala dostatočný základ pre rozhodnutie v predmetnej veci. Uvedená skutočnosť zároveň nemôže vyvolávať pochybnosť o tom, že krajský súd v posudzovanej veci aplikoval právo EÚ, a v konečnom dôsledku odôvodňuje aj to, prečo v danom prípade nebol povinný požiadať Súdny dvor o rozhodnutie o prejudiciálnej otázke.

Ústavný súd, sumarizujúc dosiaľ uvedené, dospel k záveru, že krajský súd postupoval ústavne konformným spôsobom, keď uznesením sp. zn. 15 CoE 39/2014 zo 14. januára 2015 potvrdil uznesenie okresného súdu sp. zn. 2 Er 413/2008 zo 7. októbra 2014, ktorým bola exekúcia vo veci sťažovateľky vyhlásená za neprípustnú a bola zastavená.

V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci ústavný súd vzhľadom na už uvedené považuje právne názory vyjadrené v napadnutom uznesení krajského súdu týkajúce sa možnosti zastaviť exekučné konanie, t. j. právne názory týkajúce sa právnej podstaty sťažnosti sťažovateľky, z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné, keďže sú primeraným spôsobom odôvodnené, pričom ich nemožno považovať za arbitrárne.

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu nad rámec už uvedeného navyše ústavný súd poukazuje aj na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým nepochybne patrí aj základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. z čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy by bolo teda možno uvažovať len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo aj k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v čl. 6 ods. 1 dohovoru, prípadne v spojení s ich porušením (m. m. II. ÚS 78/05 alebo IV. ÚS 326/07).

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu nevykazuje ústavné relevantné nedostatky, na základe ktorých by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o porušení v sťažnosti označených práv sťažovateľky, a preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o ďalších sťažovateľkou uplatnených návrhoch už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. januára 2017